

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נמ.

עין משפט
נר מצוה

ק"ב א מ"י פ"י מהל'
מלכים הל"ט:
ב מ"י ש"ס:

א) כ"י ובע"י אוחל אמר
ג) נ"י מוספות מגינה
יג) ד"ה אין מוסרין.
א) נכנסת מן פסחים מט';
ד) צ"ק לת. ע"ז ג.
ה) לעיל מ.י. א) ס"א אינו
ו) ז"ל ולבני נח. ח) לעיל
מ.י. ט) ס"א נעשים.
י) ויע"ע מוס' יצמות ס"א
ד"ה וז"ל.

תורה אור השלם

1. תורה צוה לנו משה מורה קהלת יעקב:
דברים לג ד
2. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וד' בכם אני יוקרא ית ה
3. אך בשר בנפשו דמו לא האבלו:
בראשית ט ד
4. רק חזק לבלתי אבל וקם ב' הדם הוא הקנף ולא תאכל הקנף עם דברים יב כג

גליון הש"ס

נמ' עובד כוכבים שעוסק בתורה. ע"י מגינה דף יג ע"א מוס' ד"ה יין:

הגהות הגר"א

[א] נמ' רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם זה אבר מן החי כי הדם הוא הנפש נמחק:

מוסף רש"י

זה אבר מן החי. כלומר כל זמן שנפשו דמו לא תאכלו בשר, נפשו דמו בעוד נפשו בו (בראשית ט בעוד שהוא הבשר נפשו דמו לא תאכלו בשר לעיל טז).

והא דנין קום עשה. משפט הוא וקא חשיב: ומשני קום עשה ושז אל קעשה הוא. קום עשה משפט ושז ואל תעשה עול אפילו אינו מנהל לעשות משפט והוא יושב ונטל מזהר הוא שלא לעשות עול ואזהרת לא תעשו עול (ויקרא יט) אינה קום עשה והבטל מלא תעשה עול אבל אזהרת לא תעשו עול כרחיק אינה אלא קום עשה: מורשה לנו. ולא להם ואיכא משום גול כדמפרש: מורשה מאורסה. אמוראי איכא דדרשי זהו גבי עס החרץ בפרק אלו עובדין בפסחים (דף מט:): מיגול קא גול לה. והא קא חשיב גול וכן נערה המאורסה דהא חביל גילוי עריות הוא: האדם ר"מ דלית ליה אהם קרוין אדם ולא עובדי כוכבים קרוין אדם ור"ש היא דדרש לה במסכת יצמות (דף ס"א): בשבע מלות ידיה. עוסקין בהלכות אומן שבע מלות להיות בקיאים בן: צנה. בעוד נפשו קיימת לא תאכלו זהו אבר מן החי. ודמו לדרשא אחרינה למשירי אבר מן החי דשריטם כדלקמן בשמעתין: כיוצא בדבר אהם אומר. שאף ישראל הזהירו על דם מן החי צקני ומשום חיות. ורבי חנינא קאמר לה: כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר ו'. כלומר לא תאכל עם הנפש בשרה המקרה בעוד הנפש עם הבשר: ורצנו ההוא. דקמין דם לאזהרת אבר מן החי לא למסרי משום חיות סמכי' אלא למסר דם הקזה שהנפש יולאה בו משום דם הוא דקמיה דלא תימא אזהרת דם גבי חזמת מנכרין ומנאכין כתיב (דברים יג) דם שחיטה הוא דהוי דם אכל דם הקזה לא הוי דם להכי אקשייה ואלך מן החי מה אבר מן החי אסור מחמת איסורו אף דם מן החי מזהר עלה משום דם ובלדז שיהא דם הנפש אכל דם הקזה שאין הנפש יולאה בו אינו קרוי דם אכל איסור חיות לא נזכר בו ולא בשום דם וצכריות (דף כג). מפרש איהו דם הקזה שהנפש יולאה בו מטיפפה המשתמרת ואילך משאו מתחיל לנאת שחור: למה לי למכזה. אבר מן החי צקני וצבני נח אטו ישראל משום דקבלו תורה ילאו מכלל מנז' הראשונ' בשלמה עובדת כוכבים וגילוי עריות צקני למילתיהו נשנית לפי שלא פרשו כ"כ צבני נח על אלו עבירות (ט עושן עליהם וכן בעריות לפרש עושן אלא אבר מן החי למה לי לאהדורי: לזה ולזה נאמרה. כדמפרש לקמן מדנשנית עבודת כוכבים וגילוי עריות צקני ואשכחן דאיענש עובדי כוכבים עלייהו אף לאחר מתן תורה כדכתיב (דברים יח) לא ימנא צך מעביר בנו

אלא האדם. פרש"י ולית ליה לר"מ אהם קרוין אדם וקשה דצ"ק דכריתות (דף ק:): פטר סך משמן השמחה לעובד כוכבים ומשמע דהוי טעמא משום דכתי' על שר אדם לא יסך אהם קרוין אדם מיהו מניינו למימר דטעמא משום דכל שיטנו צקן ישנו צבל יסך וכל שאינו צקן אינו צבל יסך וי"ס דגרסי' בן רבי ירמיה ור"ת מפרש דיש חילוק בין אדם להאדם (כי אדם רלונו ע"ד הימרון לאדם המעולה ומעוטר בתורת ה') תדע דלא מייתי צפרק הבא על יצמתו (יצמות דף ס"א. וס"ג) מדכתיב צמארים כל האדם והצממה (שמות ט) והא דקאמר הכא כהנים לויים וישראל' לא נאמר הי"ק לא נאמר אדם דלשמתמט כהנים לויים וישראלים וה"ר משולם פי' דוקא גבי פורענות קורא אותם אדם דאין ראוי לכתוב שם ישראל אכל גבי האדם ומי זהם הי"ל למכזה כהנים לויים וישראלים כמו שרגיל בכל מקום כדכתיב (ויקרא כ"א) אמור אל הכהנים (שם דף י"ח) ואל הלויים מדבר (שמות י"ז) דבר בני ישראל והכי איתא במדרש ויכולו מה אקוב לא קזה אל שלא חזיר שמו על פורענות אדם כי יהיה בעור צפרו נגע לרעת כי תהיה צלם ולא ישראל אלה יעמדו לצרך את העם וגבי פורענות אלה יעמדו על הקלה והא דפריך התם מהנך קראי אף ע"ג דעובדי כוכבים נמי קרויים אדם מ"מ פריך שפיר כיון שמכנה גבי פורענות את ישראל צלם היכא דלא איירי אלא בעובדי כוכבים לא היה לו לקריתו אדם': אף דם מן החי. ולרצונן אבר מן החי וקשה דמנא דלעיל (דף ט:): (דדריש) דנ"ל אבר מן החי מאכל אכל ולא מוקי האי קרא אלא למשירי שריטם כדנפקא לקמן מי שדמו חלוק מצטרו:

והא דנין קום עשה הוא וקא חשיב קום עשה ושב אל תעשה ניהו (ב) ואמר ר' יוחנן (א) עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר יתורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם וליחשבה גבי שבע מצות מ"ד מורשה מיגול קא גזיל לה מאן דאמר מאורסה דינו כנערה המאורסה דבסקילה מיתבי היה (ר"מ) אומר מניין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם הא למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול התם בשבע מצות ידיהו: ר' חנינא בן גמליאל אומר אף הדם מן החי: ת"ר אף בשר בנפשו דמו לא תאכלו זה אבר מן החי רבי חנינא בן גמליאל אומר אף הדם מן החי מ"ט דרבי חנינא בן גמליאל קרי ביה בשר בנפשו לא תאכל דמו בנפשו לא תאכל והוא למישרי שרצים הוא דאתא כיוצא בדבר אתה אומר ר' חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש וגו' וא' (ר' חזק לבלתי אכל הדם זה אבר מן החי כי הדם הוא הנפש זה דם מן החי) ורבנן ההוא לדם הקזה שהנשמה יוצאה בו הוא דאתא למה לי למיכתב לבני נח ולמה לי למושני בסיני כדר' יוסי בר' חנינא דא"ר יוסי בר' חנינא כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח ואנו אין לנו אלא גיד הנשה ואליבא דר' יהודה אמר מר כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה אדרבה מדנשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח מדאיתני עבודת כוכבים בסיני ואשכחן דענש עובדי כוכבים עילויה ש"מ לזה ולזה נאמרה: לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח: אדרבה מולא נישנית בסיני לבני נח נאמרה ולא לישראל ליכא מידעם דלישראל שרי' ולעובד כוכבים אסור ולא והרי יפת תואר התם משום דלאו בני כיבוש ניהו והרי פחות משהו פרוצה התם משום דלאו בני מחילה ניהו: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונישנית בסיני לזה ולזה נאמרה והרי

שלא ראשו החי' פושטת ידה וחתמתו לאצרים ומולאה כדי להליל את אמו וכה"ג בעובד כוכבים אסור כיון שהזהירו על העובדים וי"ל דהא נמי בישראל מנהל כדי להליל ואפשר דאפילו בעובד כוכבים שרי: והא סיני נטעו עליה מדלל הדך תנייה צקני כדאיתא בעבודת כוכבים וצגילוי עריות דאשכחן דאיענש עובדי כוכבים עלייהו שמע מינה ישראל שאלו לקדושה עמדו באיסורין אבל עובדי כוכבים נטעו מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו דלצני נח הוא דאסידי ולא לישראל ומשני ליכא מידי דלישראל שרי לעובדי כוכבים אסור שכינא מכלל בני נח להתקדש ילאו ולא להקל עליהם ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי איתני עבודת כוכבים הילכך על כרחיק אותה שלא נשנית אינה צבני נח. הילכך אס לא נשנית אבר מן החי הוא אמיתא נטעו מצני נח מתן תורה ואין לנו. אזהרה צבני נח ולא נשנית צקני אלא גיד הנשה: ואליבא דרבי יהודה. דלמר צפרק גיד הנשה (חולין דף ק:) מצני יעקב נאסר גיד הנשה מתן תורה ורבנן פליגי ואמרו צקני נאמר ולא להם אלא שנכתב במקומו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המנשה על העמדת לידע מאיזה טעם נאסר להם ולרבי יהודה גופיה לישראל נאמר ולא לשאר בני נח דהא בני ישראל כתיב (בראשית יג). והא דקאמר הכא דאותן העומדות באיסורין לבני נח לעולם הולכך לשנותן צקני לאו משום דאי לא אהדרינהו היה אמיתא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית לישראל נאמר ולא לבני נח דמהא ליכא למיגמר שהרי לא נאסרה אלא לישראל ובעוד שהיו בני נח נמי להם נאסר ולא לחארים אלא מדאיתני עבודת כוכבים הוה גמריין להו: ואשכחן דאיענש עובדי כוכבים עלייהו. שבע אומות כדכתיב (דברים יח) לא ימנא צך מעביר בנו וצמו באש: אדרבה מדלא נישנית בסיני אימא לבני נח נאמרה. לבני נח נאמר שריטם אלא משהו. ואסור להם כדאמר לעיל (דף ט:): לאו בני כיבוש ניהו. לא נתנה ארץ לכבוש כי אס לישראל שאף לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כיבוש: משום דלאו בני מחילה ניהו. שאף ישראל נטעו על הגול אלא שפחות משהו פרוצה אינו נחשב גול צעיריהם שעובדין על מדתן שרחתמן הן ומוחלין על דבר קל אכל בני נח אמריהם הם: והרי

והרי